

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Catan Liliana,

Judecători – Guzun Ion, Plămădeală Ghenadie, Stratulat Galina, Pitic Mariana,
a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către
procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, și de către
avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, prin care solicită
casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2022, în cauza
penală privindu-i pe

*Voloșciuc XXXXX, născut la XXXXX, originar din com.
XXXXX;*

*Ciornei XXXXX, născută la XXXXX, originară din
regiunea XXXXX.*

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 22.08.2017 până la 29.03.2018;

Instanța de apel de la 02.05.2018 până la 07.05.2019;

Instanța de recurs de la 07.08.2019 până la 28.01.2020;

Instanța de apel de la 25.03.2020 până la 13.05.2022;

Instanța de recurs de la 01.09.2022 până la 27.03.2023.

Asupra recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul
penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 29 martie 2018,
Ciornei Elena a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art.
352¹ alin. (1) Cod penal și conform art. 60 Cod penal, liberată de răspundere penală,
din motivul expirării termenului de prescripție.

S-a încetat cauza penală privind învinuirea Ciornei Elenei în comiterea
facțiunii prevăzute de art. 352¹ alin. (1) Cod penal.

Prin aceeași sentință, Voloșciuc Alexei, învinuit în comiterea infracțiunii,
prevăzută de art. art. 42 alin. (3), 352¹ alin. (1) Cod penal a fost achitat, din motivul
că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Voloșciuc Alexei,
prin în rechizitoriu se învinuiește în aceea că, fiind persoană care gestionează de facto
activitatea comercială „XXXXX”, în participație complexă cu administratorul
companiei respective Ciornei (XXXXX) Elena care îi este rudă de gradul II prin

afinitate, în calitate de organizator, a comis infracțiunea de fals în declarații, în următoarele circumstanțe.

La 06 septembrie 2014, Voloșciuc Alexei în calitate de gestionar al „XXXXX” S.R.L., având scopul de a corespunde cerințelor solicitate în documentele de licitație, privind dotarea tehnică și personalul de specialitate necesar în cadrul licitației organizate de Primăria comunei Togatin la achiziționarea serviciilor lucrărilor de efectuare a măsurilor contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidrogeologică și silvică în comuna Togatin în sumă de 16 838 900 lei, prin intermediul administratorului „XXXXX” S.R.L., Ciornei (XXXXX) Elena a organizat prezentarea în adresa Primăriei, situată în municipiul Chișinău, comuna XXXXX, strada XXXXX privind personalul angajat în ultimele 12 luni și respectiv, dotările specifice, utilajul și echipamentul tehnic necesare executării lucrărilor, în care a indicat numărul de 46 de angajați ai companiei în ultimele 12 luni și, respectiv, 21 de unități deținute în proprietate, deși, potrivit informației înregistrate la Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Tehnică „XXXXX” al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, precum și la Departamentul identificare, înmatriculare a mijloacelor de transport și calificare a conducătorilor auto, în perioada anului 2014 SC „XXXXX” S.R.L., nu deținea în proprietate careva unități de transport, tehnică agricolă autopropulsată, tehnică agregată sau alte vehicule, iar potrivit informației din baza de date a Serviciului Fiscal de Stat (Forma IALS 14) de la începutul anului 2014, de când fost schimbați fondatorii și administratorul „XXXXX” S.R.L., compania avea înregistrat doar un singur angajat.

Tot atunci, Voloșciuc Alexei, continuându-și acțiunile sale infracționale îndreptate spre câștigarea în mod ilegal a licitației organizate de către Primăria comunei Xxxxx la achiziționarea serviciilor și lucrărilor de efectuare a măsurilor contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidrogeologică și silvică în comuna Xxxxx, pentru a obține încrederea comisiei de licitație și a altor persoane publice în ce privește corespunderea condițiilor și cerințelor obligatorii la dotarea tehnică și persoanele de specialitate necesare executării lucrărilor expuse de către beneficiar în caietul de sarcini, prin intermediul administratorului „XXXXX” S.R.L., Ciornei (Tcaci) Elena a organizat indicarea în același formular DO-12 deținerea în arendă a 17 unități din utilajul și echipamentul tehnic, necesar executării lucrărilor, precum și a organizat prezentarea unui contract de asociere fictiv cu „XXXXX” S.R.L., care potrivit Informației înregistrate la Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Tehnică „XXXXX” al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, la Departamentul identificare, înmatriculare a mijloacelor de transport și calificare a conducătorilor auto, precum și informației din baza de date a Serviciului Fiscal de Stat (Forma IALS 14), în perioada anului 2014 dispunea în total de 40 de unități de transport, tehnică agricolă autopropulsată, tehnică agregată și alte vehicule precum și numărul de 48 de salariați angajați oficial.

Totodată, Ciornei Elena în calitate de administrator al „XXXXX” SRL, acționând la indicația lui Voloșciuc Alexei care dirija acțiunile companiei respective,

pentru a obține un punctaj mai mare la condițiile și cerințele obligatorii la invitația organizată de către Primăria comunei Xxxxx la achiziționarea serviciilor și lucrărilor de efectuare a măsurilor contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidrogeologică și silvică în comuna Xxxxx, a indicat lipsa subantreprenorilor la executarea lucrărilor expuse de către beneficiar.

La 09 septembrie 2014, „XXXXX” S.R.L. a fost desemnat câștigător al licitației organizate de către Primăria comunei Xxxxx, însă neavând utilajul și echipamentul tehnic, precum și personal calificat necesar executării lucrărilor în comuna respectivă (în sensul dat fiind încheiate doar contracte fictive de asociere și arendă) la 25 septembrie 2014, Voloșciuc Alexei în calitate de gestionar de facto al companiei „Xxxxx” S.R.L., din numele administratorului „Xxxxx” SRL, Ciornei (Tcaci) Elena a organizat încheierea contractului de subantrepriză cu „Xxxxx” S.R.L., care urma să execute lucrările contractate cu Primăria comunei Xxxxx.

Acțiunile lui Voloșciuc Alexei au fost încadrate în baza art. art. 42 alin. (3) 352¹ alin. (1) Cod penal, după semnele calificative: *organizarea efectuării declarației necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice, pentru sine, atunci când, potrivit legii sau împrejurărilor, declarația servește pentru producerea acestor consecințe, precum și dirijarea realizării unei asemenea declarații.*

La fel, prin aceeași sentință s-a stabilit că, Ciornei Elena, activând în calitate de director al societății comerciale „Xxxxx” S.R.L., în calitate de autor a comis infracțiunea de fals în declarații, în următoarele circumstanțe. Ciornei Elena în calitate de director al „Xxxxx” S.R.L. pentru a obține un punctaj mai mare la condițiile și cerințele obligatorii la licitația organizată de către Primăria comunei Xxxxx la achiziționarea serviciilor și lucrărilor de efectuare a măsurilor contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidrogeologică și că în comuna Xxxxx, a indicat lipsa subantreprenorilor la executarea lucrărilor expuse de către beneficiar, a prezentat în adresa Primăriei, situată în municipiul Chișinău, comuna Xxxxx, strada Ștefan cel Mare, numărul 1, formularele DO-11 și DO-12 privind personalul angajat în ultimele 12 luni și, respectiv, dotările specifice, utilajul și echipamentul tehnic necesare executării lucrărilor în care a indicat numărul de 46 de angajați ai companiei în ultimele 12 luni și, respectiv, 21 de unități deținute în proprietate, deși potrivit informației înregistrate la Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Tehnică „Xxxxx” al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, precum și la Departamentul identificare, înmatriculare a mijloacelor de transport și calificare a conducătorilor auto, în perioada anului 2014 „Xxxxx” nu deținea în proprietate careva unități de transport, tehnică agricolă pulsată, tehnică agregată sau alte vehicule, iar potrivit informației din baza de date a Serviciului Fiscal de Stat (Forma IALS 14), de la începutul anului 2014 de când schimbați fondatorii și administratorul „Xxxxx” S.R.L., compania avea înregistrat doar un singur angajat. Ciornei Elena a indicat în formularul DO-12 deținerea în arendă a 17 unități din utilajul și echipamentul tehnic necesare executării lucrărilor, precum și a prezentat un contract

de asociere fictiv cu „Xxxxx” S.R.L., care potrivit informației înregistrate la Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Tehnică „Xxxxx” al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, la Departamentul identificare, înmatriculare a mijloacelor de transport și calificare a conducătorilor auto, precum și informației din baza de date a Serviciului Fiscal de Stat (Forma IALS 14) în perioada anului 2014 dispunea în total de 40 de unități de transport, tehnică agricolă autopropulsată, tehnică agregată și alte vehicule, precum și numărul de 48 de salariați angajați oficial.

La 09 septembrie 2014, „Xxxxx” S.R.L. a fost desemnată câștigător al licitației organizate de către Primăria comunei Xxxxx, însă neavând utilajul și echipamentul tehnic, precum și personalul calificat necesar executării lucrărilor în comuna respectivă (în sensul dat fiind încheiate doar contracte fictive de asociere și arendă) la 25 septembrie 2014 directorul „Xxxxx” S.R.L., Ciornei Elena, a încheiat contractul de subantrepriză cu „Xxxxx” S.R.L., care urma să execute lucrările contractate cu Primăria comunei Xxxxx.

Astfel, prima instanță a constatat că prin acțiunile sale, Ciornei Elena a comis infracțiunea prevăzută de art. 352¹ alin. (1) Cod penal, *declarația necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice, pentru sine, atunci când, potrivit legii sau împrejurărilor, declarația servește pentru producerea acestor consecințe.*

3. Împotriva sentinței au declarat apeluri procurorul și avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena.

3.1 În apelul declarat de către procuror s-a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul Voloșciuc Alexei să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), 352¹ alin. (1) Cod penal și a înceta procesul penal din motiv că a intervenit termenul de prescripție, cu dispunerea încasării, în mod solidar, de la Voloșciuc Alexei și Ciornei Elena a cheltuielilor judiciare în contul statului în sumă totală de 3 242 lei.

În motivarea apelului, acuzarea a indicat următoarele:

- prima instanță, a constatat că învinuirea înaintată inculpatului Voloșciuc Alexei prin rechizitoriu, nu a fost confirmată în ședința de judecată, motivare pe care o consideră abstractă și neîntemeiată în raport cu circumstanțele faptice ale cazului, instanța de fond apreciind incorect mijloacele de probă acumulate legal în cadrul urmăririi penale, și, respectiv, cercetate în instanța de judecată;

- declarațiile martorilor Mihail Moisei, Curcudel Eugeniu, precum și a primarului com. Xxxxx, Cebotari Sergiu, prin care ultimii indică expres la Voloșciuc Alexei ca fiind persoana care a dus tratative, inclusiv pentru încheierea contractelor fictive, iar Ciornei Elena semna numai actele;

- organizarea încheierii de Voloșciuc Alexei a contractului de asociere fictiv cu S.R.L. „XXXXX”, în scopul de a întruni cerințele prevăzute pentru licitația desfășurată de către Primăria com. Xxxxx, se certifică și prin procesul-verbal de cercetare a documentelor din 10.08.2017 indicat în rechizitoriu, prin care au fost cercetate copiile interpelării și răspunsurilor parvenite de la SC „Xxxxx” SRL, prin

care se atestă corespunderea datelor indicate în actele anexate de către societatea comercială „NaimanCom” SRL la oferta prezentată pentru participarea la licitația publică „Măsuri contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidrogeologică și silvică în com. Xxxxx”, cu datele prezentate în adresa organului de urmărire penală;

- ansamblul probelor enumerate atestă faptul, că gestionar (beneficiarul efectiv) al companiei „Xxxxx” este Voloșciuc Alexei, toate deciziile în privința companiei le adopta ultimul, Ciornei Elena doar semna actele necesare care puneau în executare deja deciziile adoptate, or prin acestea se confirmă organizarea de către Voloșciuc Alexei a efectuării declarației necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice, pentru sine, (în calitate de beneficiar efectiv) atunci când, potrivit legii și împrejurărilor, declarația servește pentru producerea acestor consecințe, precum și dirijarea realizării unei asemenea declarații;

- majoritatea circumstanțelor relevate în învinuire, au fost confirmate de inculpați, prin declarațiile oferite de aceștia, menționând că în partea declarațiilor inculpaților în care se invocă că Voloșciuc A. participa doar în calitate de jurist al companiei și nu persoană care gestiona de facto compania „Xxxxx” SRL, acesta urmează a fi apreciate critic, or gestionarea de facto a agentului economic de către Voloșciuc Alexei se certifică inclusiv prin procesul-verbal de cercetare la fața locului din 07.08.2017, prin procesul - verbal de cercetare a documentelor din 08.08.2017;

- în cazul în care în același dosar sunt învinuite două persoane pentru săvârșirea infracțiunii prin participație complexă, iar una din acestea este recunoscută vinovată pentru fapta respectivă, este imposibil de a achita cealaltă persoană pentru lipsa faptului infracțiunii, or lipsa faptului infracțiunii este un temei ce exclude situațiile în care evenimentul (de ex. decesul persoanei) există dar nu este rezultatul unei fapte umane, este rezultatul unor factori naturali sau în rezultatul acțiunilor persoanei decedate ex. sinucidere, accident în industrie), specificând că toate probele acumulate în cadrul urmăririi penale și cercetate pe parcursul examinării cauzei penale în instanța judecată demonstrează în totalitate vina lui Voloșciuc Alexei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), 352¹ alin. (1) Cod penal;

- instanța de judecată, prin sentință nu s-a expus asupra cheltuielilor judiciare, solicitate de către partea acuzării, în mărime de 3 242 lei, ce urmau a fi încasate în mod solidar de la inculpații Voloșciuc Alexei și Ciornei(Tcaci) Elena.

3.2. În apelul declarat de către avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena s-a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei hotărâri de achitare.

În susținerea argumentelor invocate, apărarea a menționat că:

- prima instanță a încălcat în mod flagrant principiul prezumției nevinovăției, și, făcând trimitere la declarațiile martorului Corcodel Eugeniu, precum și a inculpaților, susține că între SRL „Xxxxx” și SRL „XXXXX” sunt prezente raporturi juridice civile;

- raportul juridic constituit în speța dată este asimilat contractului de societate civilă manifestat prin contribuția „XXXXX” SRL de a pune la dispoziția societății tehnica grea și prestația muncii, precum și contribuției lui „Xxxxx” SRL de a pune la dispoziția societății materialele de construcții și prestația muncii. Prestația muncii ambelor părți, care de fapt reprezintă o parte a contribuției asocierii, urma să genereze beneficiul patrimonial, astfel, fiind realizat scopul asocierii;

- pentru a fi obiectul imaterial al infracțiunii specificate la art. 352¹ Cod penal, declarația trebuie, potrivit legii, să servească pentru producerea unor consecințe juridice, adică se cere ca declarația să aibă, potrivit legii, valoare probatorie și eficiență juridică;

- făcând referire la declarațiile date în speță, acestea nu au fost specificate în Legea nr. 96 din 13.04.2007 privind achizițiile publice, în vigoare la momentul săvârșirii pretinsei fapte infracționale, specificând că potrivit art. 18 alin. (5) și art. 21 alin. (1) lit. a, precum și alin. (2) lit. a) al Legii nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice, sunt prevăzute expres cazurile când se întocmesc declarații și declarații pe propria răspundere. Astfel, relevând că declarațiile indicate în formularul DO-11, și DO-12 nu sunt din acele declarații care, potrivit legii sau împrejurărilor, servesc pentru producerea unei consecințe juridice, astfel consideră că nu constituie infracțiunea de fals în declarații, susținând că obiectul juridic imaterial lipsește, iar informația indicată în formularele DO-11, și DO-12 nu constituie declarația necorespunzătoare adevărului;

- instanța și-a depășit rolul său pasiv, redus doar la aprecierea în mod obiectiv a probelor prezentate de acuzarea de stat, reținând doar argumentele acuzării;

- prima instanță nu a dat apreciere încălcărilor procedurale admise de către partea acuzării, iar în acest sens evidențiază, că infracțiunea prevăzută de art. 352¹ alin. (1) Cod penal se clasifică, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, la categoria infracțiunilor ușoare, iar potrivit art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat (...) 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare, fapt ce denotă în opinia apărării, că termenul de prescripție de atragere la răspundere penală a Elenei Ciornei a expirat încă în data de 06.09.2016;

- invocând prevederile art.275 pct.4) Cod de procedură penală, susține că contrar prevederilor legale enunțate, prin ordonanța din 03.08.2017 Procuratura Anticorupție a pornit urmărirea penală, adică peste termenul de prescripție prevăzut de Codul penal, fiind emise mai multe acte procedurale în privința inculpatei Ciornei Elenei, iar în contextul dat invocând aplicabilitatea prevederilor art. 251 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită nulitatea ordonanțatelor privind pornirea procesului penal din 03.08.2017 și de recunoaștere în calitate de învinuit din 10.08.2017, astfel intervenind și temeiul de încetare prevăzut de art. 275 pct. (9) Cod de procedură penală, potrivit căruia urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost nu poate

fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală;

- probele administrate de către partea acuzării, nu demonstrează vinovăția inculpatei Ciornei Elenei, considerent din care solicită emiterea unei sentințe de achitare, din motivul că nu s-a constatat existența faptei acțiunii și acțiunile acestuia nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 mai 2019, au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate și menținută sentința.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către procuror și de către avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena.

5.1. În recursul ordinar declarat de către procuror, invocând temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, s-a solicitat deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, într-un alt complet de judecată. În motivarea recursului invocă aceleași motive pe care le-a indicat în propriul apel.

5.2. În recursul ordinar declarat de către apărare, invocându-se temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se solicită casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, într-un alt complet de judecată, din motive similare celor indicate în propria cerere de apel.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 ianuarie 2020 au fost admise recursurile ordinare declarate, casată decizia instanței de apel din 07 mai 2019, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea soluției pronunțate, instanța de recurs ordinar a menționat că, instanța de apel, judecând cauza, nu a examinat-o sub toate aspectele și nu a dat răspuns la motivele esențiale invocate de apelanți în ordine de apel.

Instanța de recurs ordinar a statuat asupra acestor concluzii în urma analizei hotărârii judecătorești contestate, în raport cu motivele invocate de apelanți în prezenta speță, unde au fost puse pentru discuție în instanța de apel, inclusiv câteva argumente principale cum ar fi:

Procurorul a invocat :

"- martorii Mihail Moisei, Curcudel Eugeniu, inclusiv Primarul com. Xxxxx, Cebotari Sergiu, indică expres la Voloșciuc Alexei, ca fiind persoana care a dus tratative, inclusiv pentru încheierea contractelor fictive, iar Ciornei E. semna numai actele;

- organizarea încheierii de Voloșciuc Alexei, a contractului de asociere fictiv cu S.R.L. „XXXXX”, în scopul de a întruni cerințele prevăzute pentru licitația desfășurată de către Primăria com. Xxxxx, se certifică și prin procesul — verbal de cercetare a documentelor din 10.08.2017, prin care au fost cercetate copiile interpelării și răspunsurilor parvenite de la SC „Xxxxx” SRL, prin care se atestă corespunderea datelor indicate în actele anexate de către societatea comercială „Xxxxx” SRL la oferta prezentată pentru participarea la licitația

publică „Măsuri contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidrogeologică și silvică în com. Xxxxx”, cu datele prezentate în adresa organului de urmărire penală;

- ansamblul probelor atestă faptul, că gestionar (beneficiarul efectiv) al companiei „Xxxxx” este Voloșciuc Alexei, toate deciziile în privința companiei le adopta ultimul, Ciornei Elena doar semna actele necesare care puneau în executare deja deciziile adoptate, or prin acestea se confirmă organizarea de către Voloșciuc Alexei a efectuării declarației necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice, pentru sine, (în calitate de beneficiar efectiv) atunci când, potrivit legii și împrejurărilor, declarația servește pentru producerea acestor consecințe, precum și dirijarea realizării unei asemenea declarații;

- gestionarea de facto a agentului economic de către Voloșciuc Alexei se certifică inclusiv prin procesul-verbal de cercetare la fața locului din 07.08.2017, prin procesul - verbal de cercetare a documentelor din 08.08.2017;

- în cazul în care în același dosar sunt învinuite două persoane pentru săvârșirea infracțiunii prin participație complexă, iar una din acestea este recunoscută vinovată pentru fapta respectivă, este imposibil de a achita cealaltă persoană pentru lipsa faptului infracțiunii, or lipsa faptului infracțiunii este un temei ce exclude situațiile în care evenimentul (de ex. decesul persoanei) există dar nu este rezultatul unei fapte umane, este rezultatul unor factori naturali sau în rezultatul acțiunilor persoanei decedate ex. sinucidere, accident în industrie), specificând că toate probele acumulate în cadrul urmăririi penale și cercetate pe parcursul examinării cauzei penale în instanța judecată demonstrează în totalitate vina lui Voloșciuc Alexei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), 352¹ alin. (1) Cod penal;

- instanța de judecată, prin sentință nu s-a expus asupra cheltuielilor judiciare, solicitate de către partea acuzării, în mărime de 3 242 lei, ce urmau a fi încasate în mod solidar de la inculpații Voloșciuc Alexei și Ciornei Elena”.

Avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, a invocat:

“- instanța de fond a încălcat în mod flagrant principiul prezumției nevinovăției și relevând în acest sens descrierea juridică a componenței de infracțiune prevăzută de art.352¹ Cod penal, cu referire la declarațiile martorului Corcodel Eugeniu și a declarațiilor inculpaților, susține că rezultă cert instituirea raportului juridic de societate civilă între „Xxxxx” SRL și „XXXXX” SRL, specificând în acest sens prevederile legislației civile;

- raportul juridic constituit în speța dată este asimilat contractului de societate civilă manifestat prin contribuția „XXXXX” SRL de a pune la dispoziția societății tehnica grea și prestația muncii, precum și contribuției lui „Xxxxx” SRL de a pune la dispoziția societății materialele de construcții și prestația muncii. Prestația muncii ambelor părți, care de fapt reprezintă o parte a contribuției asocierii, urma să genereze beneficiul patrimonial astfel, fiind realizat scopul asocierii;

- pentru a fi obiectul infracțiunii acicificate la art. 352¹ Cod penal, declarația trebuie, potrivit legii, să servească pentru producerea unor consecințe juridice, adică se cere ca declarația să aibă, potrivit legii, valoare probatorie și eficiență juridică;

- făcând referire la declarațiile date în speță, acestea nu au fost specificate în Legea nr. 96 din 13.04.2007 privind achizițiile publice, în vigoare la momentul săvârșirii pretensei

fapte infracționale, specificând că potrivit art. 18 alin. (5) și art. 21 alin. (1) lit. a), precum și alin. (2) lit. a) al Legii nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice, sunt prevăzute expres cazurile când se întocmesc declarații și declarații pe propria răspundere. Astfel, relevând că declarațiile indicate în formularul DO-11, și DO-12 nu sunt din acele declarații care, potrivit legii sau împrejurărilor, servesc pentru producerea unei consecințe juridice, iar ca și consecință consideră că nu constituie infracțiunea de fals în declarații, susținând că obiectul juridic imaterial lipsește, iar informația indicată în formularele DO-11, și DO-12 nu constituie declarația necorespunzătoare adevărului;

- instanța de fond nu a dat apreciere încalcărilor procedurale admise de către partea acuzării, infracțiunea prevăzută de art. 352¹ alin. (1) Cod penal se clasifică, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, la categoria infracțiunilor ușoare, iar potrivit art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat (...) 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare, fapt ce denotă în opinia apărării, că termenul de prescripție de atragere la răspundere penală a Elenei Ciornei a expirat încă în data de 06.09.2016;

- invocând prevederile art.275 pct.4) Cod de procedură penală, susține că contrar prevederilor legale enunțate, prin ordonanța din 03.08.2017, Procuratura Anticorupție a pornit urmărirea penală, adică peste termenul de prescripție prevăzut de Codul penal, fiind emise mai multe acte procedurale în privința Elenei Ciornei, iar în contextul dat invocând aplicabilitatea prevederilor art. 251 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită nulitatea ordonanțatelor privind pornirea procesului penal din 03.08.2017 și de recunoaștere în calitate de învinuit din 10.08.2017, astfel intervenind și temeiul de încetare prevăzut de art. 275 pct. (9) Cod de procedură penală potrivit căruia urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală”.

În acest sens, instanța de recurs ordinar a statuat că argumentele enunțate mai sus constituie fondul apelului și asupra cărora instanța de apel era obligată să se pronunțe motivat, deoarece în viziunea apelanților, aceste motive ar putea răsturna soluția adoptată de prima instanță și afecta temeinicia acestei hotărâri.

În continuare, instanța de recurs ordinar a indicat că în partea descriptivă a deciziei atacate, au fost indicate toate motivele expuse mai sus, ulterior fiind redat conținutul declarațiilor martorilor, fiind menționate și probele scrise ce au fost verificate în instanța de apel, considerând în cele din urmă că vina inculpatei Ciornei Elena în cele incriminate este confirmată, iar învinuirea adusă inculpatului Voloșciuc Alexei în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ Cod penal, nu s-a confirmat în ședința de judecată, însă instanța ierarhic inferioară nu s-a expus asupra motivelor esențiale menționate mai sus, fără o fi făcută o analiză sau o argumentare din care considerente alegațiile nominalizate sânt respinse sau apreciate ca neîntemeiate, limitându-se cu expunerea a câteva fraze generale.

Astfel, asupra argumentelor procurorului, instanța de apel a menționat la general, că „...argumentele invocate în apelul acuzatorului de stat, în vederea administrării unui probatoriu suficient ce confirmă vinovăția inculpatului Voloșciuc A. în comiterea

infracțiunii incriminate, Colegiul penal le respinge ca nefondate și reiterează, că în cadrul cercetării judecătorești, atât în instanța de fond, cât și în instanța de apel, s-a constatat cu certitudine, că declarațiile Forma DO-11 și Forma DO-12 au fost semnate de inculpata Ciornei E., vina acesteia în comiterea infracțiunii prevăzute de art.352¹ Cod penal, fiind confirmată integral, iar inculpatului Voloșciuc A. nu-i poate fi imputată comiterea infracțiunii în baza art.42 alin.(2), 352¹ alin.(1) Cod penal, or acuzatorul de stat a eșuat în obligația de a prezenta probe pertinente, concludente și utile precum, că ultimul a organizat efectuarea declarațiilor necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice, pentru sine, atunci când, potrivit legii sau împrejurărilor, declarația servește pentru producerea acestor consecințe, precum și dirijarea realizării unei asemenea declarații.”.

Asupra argumentelor avocatului Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, instanța de apel, la fel, doar a descris elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 352¹ Cod penal și a indicat că, acestea sunt întrunite în acțiunile inculpatei Ciornei Elena, astfel s-a limitat la expunerea selectivă doar asupra unora din argumente, în final concluzionând că „Colegiul penal reține, în speță în acțiunile inculpatei Ciornei (Tcaci) Elena, prezența tuturor semnelor elementelor componente de infracțiune prevăzute de art.352¹ Cod penal și reiterează în acest sens concluzia primei instanțe care cert a stabilit că, la data de 06 septembrie 2014, inculpata Ciornei (Tcaci) Elena, fiind administratorul ofertantei S.C. „Barzine- Cons” S.R.L., a semnat declarația privind personalul angajat în ultimele 12 luni, formularul DO-11 și declarația privind dotările specifice, utilajul și echipamentul tehnic, Formularul DO12 care conțineau date necorespunzătoare adevărului, declarații care au fost prezentate Primăriei comunei Xxxxx în pachetul de acte privind oferta participării la licitația publică „Măsuri contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidrogeologică și silvică în comuna Xxxxx” și care au fost întocmite cu scopul de a produce consecințe juridice. Prin urmare, alegațiile avocatului în interesele inculpatei Ciornei (Tcaci) E., precum că în acțiunile acesteia nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii, instanța de apel le respinge ca nefondate,...”

Astfel, instanța de recurs ordinar a reținut că instanța de apel nu s-a expus în general asupra principalelor motive invocate în apelul procurorului, cu privire la vina lui Voloșciuc Alexei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), 352¹ alin. (1) Cod penal și asupra argumentelor avocatului Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, ce ține de nevinovăția inculpatei Ciornei Elena, instituirea raportului juridic de societate civilă între „Xxxxx” și SRL „XXXXX” SRL, asupra faptului dacă Legea nr. 96 din 13.04.2007 privind achizițiile publice, în vigoare la momentul săvârșirii pretinsei fapte infracționale, prevedea indicarea declarațiilor pe propria răspundere, menționate în formularul DO-11 și DO-12, or potrivit art. 18 alin. (5) și art. 21 alin. (1) lit. a), precum și alin. (2) lit. a) al Legii nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice, sunt prevăzute expres cazurile când se întocmesc declarații și declarații pe propria răspundere, dacă lipsește sau nu obiectul juridic imaterial și dacă informația indicată în formularul DO-11 și DO-12, constituie sau nu declarație necorespunzătoare adevărului.

Din considerentele expuse mai sus, instanța de recurs ordinar a constatat că instanța de apel nu și-a motivat soluția adoptată în conformitate cu dispozițiile legale și nu a dat răspuns alegațiilor de bază invocate de către apelanți, care în opinia lor au importanță în cauză, prin ce a admis eroarea de drept prevăzută de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2022 au fost admise apelurile declarate, casată sentința total, inclusiv din oficiu în baza art.409 alin.(2) Cod de procedură penală și a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Procesul penal în privința lui Voloșciuc Alexei, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art.42 alin.(3), 352¹ alin.(1) Cod penal, a fost încetat în temeiul art.391 alin.(1), pct.2) Cod de procedură penală în legătură cu intervenirea decesului inculpatului.

Ciornei Elena a fost recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art.42 alin.(2), 352¹ alin.(1) Cod penal și liberată de pedeapsa penală în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală

Solicitările acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 3242 (trei mii două sute patruzeci și doi) lei de la inculpați, au fost respinse, ca fiind nefondate.

Instanța de apel, în motivarea soluției adoptate, a subliniat că în cadrul ședinței de judecată s-a stabilit faptul că, inculpatul Voloșciuc Alexei a decedat la data de 24.09.2020, fapt atestat prin actul de deces nr. 16 din 25.09.2020, eliberat de Primăria Cruzești, municipiul Chișinău, astfel, în conformitate cu prevederile art. 391 alin. (1), pct. 2) Cod de procedură penală, a dispus încetarea procesului penal în privința lui Voloșciuc Alexei învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art.42 alin.(3), 352¹ alin.(1) Cod penal în legătură cu intervenirea decesului inculpatului.

În continuare, instanța de apel, cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la probele administrate, a stabilit că, acțiunile inculpatei Ciornei Elena cuprind elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (2), 352¹ alin. (1) Cod penal - declarația necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice, pentru sine, atunci când, potrivit legii sau împrejurărilor, declarația servește pentru producerea acestor consecințe. Astfel, solicitarea apărătorului Tonu Alexandru de a pronunța o hotărâre de achitare în privința inculpatei Ciornei Elena, instanța de apel a considerat-o neîntemeiată, întrucât vina acesteia în comiterea infracțiunii incriminate a fost dovedită prin cumulul de probe administrate la materialele cauzei, descrise la pct. 7.1 al hotărârii adoptate.

Instanța de apel a reținut în speță în acțiunile inculpatei Ciornei Elena, prezența tuturor elementelor componente de infracțiune prevăzute de art. art. 42

alin. (2), 352/1 alin. (1) Cod penal, fiind constatat că „la data de 06 septembrie 2014, inculpata Ciornei Elena, fiind administratorul ofertantei S.C. „Xxxxx” S.R.L., a semnat declarația privind personalul angajat în ultimele 12 luni, Formularul DO-11 și declarația privind dotările specifice, utilajul și echipamentul tehnic, Formularul DO-12 care conțineau date necorespunzătoare adevărului, declarații care au fost prezentate Primăriei comunei Xxxxx în pachetul de acte privind oferta participării la licitația publică „Măsuri contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidro geologică și silvică în comuna Xxxxx” și care au fost întocmite cu scopul de a produce consecințe juridice”.

Prin urmare, alegațiile avocatului în numele inculpatei Ciornei Elena precum că, în acțiunile acesteia nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii și urmează a fi adoptată o hotărâre de achitare, instanța de apel le-a respins ca nefondate, or anume din acțiunile acesteia rezultă că, fiind administratorul ofertantei S.C. „Xxxxx” S.R.L., a semnat declarația privind personalul angajat în ultimele 12 luni, Formularul DO-11 și declarația privind dotările specifice, utilajul și echipamentul tehnic, Formularul DO-12, care conțineau date necorespunzătoare adevărului or, potrivit conținutului procesului-verbal de cercetare la fața locului din 07 august 2017, se atestă că, „Xxxxx” S.R.L. la oferta prezentată pentru participarea la licitația publică „Măsuri contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidro geologică și silvică în comuna Xxxxx”, a prezentat Primăriei comunei Xxxxx formularul DO-11 și DO-12 privind personalul angajat în ultimele 12 luni și, respectiv, dotările specifice, utilajul și echipamentul tehnic, necesare executării lucrărilor, în care a indicat numărul de 46 de angajați ai companiei în ultimele 12 luni și, respectiv, 21 de unități deținute în proprietate.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel, recurgând la descrierea componentei de infracțiune incriminate inculpatei, a subliniat că *”în confirmarea laturii subiective, Colegiul Penal reține în acțiunile inculpatei Ciornei Elena intenția directă în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), art. 352/1 alin. (1) Cod Penal și reiterează că aceasta, fiind administratorul ofertantei S.C. „Xxxxx” S.R.L., a semnat declarația privind personalul angajat în ultimele 12 luni, Formularul DO-11 și declarația privind dotările specifice, utilajul și echipamentul tehnic, Formularul DO-12, care conțineau date necorespunzătoare adevărului și pe care le-a prezentat Primăriei comunei Xxxxx în pachetul de acte privind oferta participării la licitația publică „Măsuri contra alunecărilor de teren prin ameliorarea hidro geologică și silvică în comuna Xxxxx”, cu scopul de a produce consecințe juridice, și anume de a câștiga licitația proiectului dat”.*

În temeiul art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel în afară de temeiurile invocate de apelanți, examinând aspectele de fapt și de drept ale cauzei, a atestat că, la caz a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală, iar în conformitate cu prevederile art. 389 alin. (4), pct. 3) Cod procedură penală, inculpata Ciornei Elena urmează a fi liberat de pedeapsă în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

În acest sens, instanța de apel a reținut că inculpata Ciornei Elena la data de 06 septembrie 2014 a comis fapta prejudiciabilă prevăzută de art. art. 42 alin. (2), 352¹ alin. (1) Cod penal.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 60 alin. (1), lit. a) Cod penal, termenul de prescripție a început să curgă din ziua săvârșirii infracțiunii – 06.09.2014 și care are termenul de expirare la data de 06.09.2016.

Totodată, din materialele cauzei penale a rezultat că termenul de prescripție nu a fost întrerupt, la caz, nu a fost constatat că inculpata a săvârșit o infracțiune pentru care, conform Codului penal, poate fi aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 2 ani, la fel, termenul de prescripție nu a fost suspendat, iar în consecință, se atestă că termenul de prescripție de tragere la răspundere penală a expirat la data de 06.09.2016.

În ceea ce privește solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 3242 lei de la inculpați, pentru instrumentarea cauzei penale și salarizarea procurorului, instanța de apel le-a respins, ca fiind nefondate, or, cheltuielile solicitate de acuzatorul de stat reprezintă cheltuieli obișnuite, suportate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, nefiind generate de comportamentul inculpatului pe durata urmăririi penale, inclusiv, cheltuielile solicitate nu sunt prevăzute la art. 227, 229 Cod de procedură penală.

8. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel din 13 mai 2022 este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, prin care, invocând temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei, din următoarele considerente:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul procurorului. Astfel, procurorul, în apelul declarat a contestat sentința primei instanțe sub aspectul aprecierii greșite a probelor cu privire la fapta incriminată în privința inculpatului Voloșciuc Alexei, și, respectiv, sub aspectul soluționării greșite a chestiunii privind suportarea cheltuielilor judiciare, de această dată avându-i în vedere pe ambii inculpați, or, sub primul aspect, instanța de apel a omis să se expună;

- instanța de apel, dispunând încetarea procesului penal în privința inculpatului Voloșciuc Alexei pe temei de nereabilitare, nu a respectat rigorile impuse la art. 394 alin.(3) Cod de procedură penală privind conținutul descriptivului sentinței de încetare a procesului penal, formulând în contextul părții descriptive a deciziei raționamente care caracterizează o sentință de achitare, sentință care în toate cazurile presupune existența unui temei de reabilitare;

- instanța de apel a depășit limitele judecării cauzei penale în privința inculpatei Ciornei Elena.

8.1. În recursul ordinar declarat de către avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, invocându-se temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin.

(1) pct. 6) Cod de procedură penală, se solicită casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei, din motiv că:

- motivarea soluției instanței de apel contrazice dispozitivul hotărârii, întrucât prin decizia instanței de apel din 13 mai 2022, deși a fost admis apelul declarat de către apărare în numele inculpatei, însă, în dispozitivul deciziei adoptate a indicat că Ciornei Elena se recunoaște vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art.42 alin.(2), 352¹ alin.(1) Cod penal și se liberează de pedeapsă penală în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, pe când în apelul apărării s-a solicitat adoptarea unei decizii de achitare în privința acesteia;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat de către apărare, și anume, asupra nevinovăției inculpatei de comiterea infracțiunii incriminate.

9. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

În speță se constată că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au declarat recursurile ordinare în termen.

În expunerea motivelor ce au stat la baza admiterii recursurilor ordinare declarate de către procuror și de către avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, Colegiul penal lărgit pornește de la prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate, cu dispunerea rejudecării cauzei, având în vedere că esența erorilor judiciare admise nu poate fi înlăturată de către instanța de recurs la această etapă a procedurii.

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO rezultă că, în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (*hotărârea CtEDO Leoni versus Italia*).

În continuare, reieșind din temeiurile de drept ale recursurilor ordinare declarate, se reține că titularii invocă incidența cazului de casare prevăzut la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportată la argumentele invocate de către recurenți, Colegiul penal lărgit reține că acestea și-au găsit confirmare și statuează că, rejudecând apelurile, instanța de apel, la adoptarea soluției, nu a respectat prevederile art. 414 alin. (5) și 417 Cod de procedură penală.

În sensul celor reținute, Colegiul penal lărgit menționează că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (*hotărârea CtEDO Achina versus Romania*).

Singura garanție că instanța a analizat susținerile părților, argumentele și probele administrate o reprezintă motivarea hotărârii judecătorești (*hotărârea CtEDO Fomin versus Republica Moldova*).

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, ele constituind fondul apelului și acestea trebuie examinate printr-o analiză obiectivă, completă și sub toate aspectele de fapt și de drept, fiind confruntate cu întreg materialul probator al cauzei. Nepronunțarea instanței de apel asupra acestora echivalează cu nerezolvarea fondului apelului.

Relevant este de specificat și că potrivit art. 417 Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date, or motivarea hotărârii judecătorești constituie o garanție pentru părți în fața eventualului arbitrariu judecătoresc, precum și singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar, circumscriindu-se astfel noțiunii de proces echitabil în condițiile prevăzute de art. 6 CoEDO.

Reieșind din prezentele rațiuni, Colegiul penal lărgit explică că o hotărâre motivată, în sensul jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză.

Motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate. Totodată, urmează a se reține că motivarea unei hotărâri judecătorești este un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului, care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor de amănunt, atâta timp cât sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere a probatoriului și sunt menționate componentele obligatorii ale motivării unei hotărâri penale.

Raportând dispozițiile legale incidente la textele recursurilor ordinare declarate, Colegiul penal lărgit constată că în speță se confirmă temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume, că *decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii*.

Față de cele ce preced, în cauza deferită judecătii, Colegiul penal lărgit

reiterează că, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator, *nu a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, adoptând o soluție motivată superficial, contradictorie, fără a se expune temeinic asupra tuturor motivelor invocate în apeluri.*

Revenind la cazul suspus judecării, Colegiul penal lărgit constată prin decizia instanței de apel din 13 mai 2022 în privința inculpatei Ciornei Elena, s-a dispus *”inculpata Ciornei Elena a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de **art. art.42 alin.(2), 352¹ alin.(1) Cod penal** și liberată de pedeapsa penală în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală”*(f.d. 92, Vol. IV), pe când, în apelul declarat de către avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena s-a solicitat casarea sentinței primei instanțe, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei hotărâri de achitare, iar, prin apelului declarat de către acuzatorul de stat, instanța de apel a fost sesizată în vederea verificării legalității sentinței primei instanțe doar în latura penală, implicit în cazul inculpatului Voloșciuc Alexei pe dimensiunea aprecierii greșite a probelor, și respectiv, în cazul ambilor inculpați (Voloșciuc Alexei și Ciornei Elena), în partea soluționării chestiunii privind plata cheltuielilor judiciare, or, *aspectul privind vinovăția inculpatei Ciornei Elena de comiterea infracțiunii incriminate, nu a fost abordat de către acuzator.*

În aserțiunea dată, se constată că instanța de apel, judecând apelurile declarate, a decis neîntemeiat asupra vinovăției inculpatei, fiind depășite, astfel, limitele judecării cauzei penale în privința inculpatei Ciornei Elena.

Subsecvent, se constată că instanța de apel, în decizia adoptată, a constatat fapta în privința inculpatei Ciornei Elena exact în aceeași formă în care această faptă a fost constatată de către prima instanță, deși, prin sentința primei instanțe, inculpata Ciornei Elena a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de **art. 352¹ alin. (1) Cod penal** (f.d. 20 verso, Vol. III).

În atare situație, se constată că instanța de apel a ignorat prevederile art.409 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit cărora, instanța de apel judecă apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces.

Astfel, ținând cont de faptul că prin cererile de apel declarate, avocatul Tonu Alexandru a solicitat pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința inculpatei Ciornei Elena, iar acuzarea nu a semnalat dezacordul cu situația stabilită de către prima instanță în privința inculpatei, instanța de apel urma să mențină sentința în privința acesteia pe aceste dimensiuni ale laturii penale a procesului penal.

Potrivit legii, în temeiul efectului devolutiv al apelului, instanța de apel putea interveni *ex officio* în vederea casării sentinței în privința inculpatei Ciornei Elena în latura penală doar dacă nu se înrăutățește situația inculpatei. Însă, instanța de apel a casat sentința din oficiu, în temeiul efectului devolutiv prevăzut la art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, și, drept urmare, a admis apelului declarat de către

avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, fără a motiva în ce măsură se creează inculpatei o situație mai favorabilă.

În continuarea expunerilor sale, analizând argumentele avansate în cererea de apel declarată de către avocatul Tonu Alexandru, se stabilește că instanța de apel a ignorat să se expună, inclusiv, asupra unor aspecte supuse atenției sale privind nevinovăția inculpatei de comiterea infracțiunii incriminate, și anume, *"instituirea raporturilor juridice civile între "Xxxxxx" SRL și „XXXXX” SRL; dacă Legea nr. 96 din 13.04.2007 privind achizițiile publice, în vigoare la momentul săvârșirii pretinsei fapte infracționale, prevedea indicarea declarațiilor pe propria răspundere, menționate în formularul DO-11 și DO-12, or, potrivit art. 18 alin. (5) și art. 21 alin. (1) lit. a, precum și alin. (2) lit. a) al Legii nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice, sunt prevăzute expres cazurile când se întocmesc declarații și declarații pe propria răspundere; dacă lipsește sau nu obiectul juridic imaterial; dacă informația indicată în formularele DO-11, și DO-12 constituie sau nu declarația necorespunzătoare adevărului"*.

În opinia instanței de recurs ordinar, alegațiile vizate de către apărare constituie fondul apelului și asupra cărora instanța de apel era obligată să se pronunțe motivat, deoarece în viziunea apelantei, aceste motive ar putea răsturna soluția adoptată de prima instanță și afecta temeinicia acestei hotărâri.

Mai mult, Colegiul penal lărgit statuează că *din conținutul cererii de recurs declarată de către procuror se constată dezacordul acestuia cu modalitatea de aprecierii a probelor cu privire la fapta incriminată în privința inculpatului Voloșciuc Alexei, întrucât, potrivit părții descriptive a deciziei, reiese că instanța de apel a purces direct la constatarea motivelor ce generează încetarea procesului penal în privința inculpatului Voloșciuc Alexei (decesul inculpatului), ignorând neîntemeiat să se expună și asupra argumentelor indicate de către acuzare.*

Subsidiar, instanța de apel, dispunând încetarea procesului penal în privința inculpatului Voloșciuc Alexei pe temei de nereabilitare (decesul inculpatului), nu a respectat rigorile impuse la art. 394 alin.(3) Cod de procedură penală privind conținutul descriptivului sentinței de încetare a procesului penal, formulând în contextul părții descriptive a deciziei raționamente care caracterizează o sentință de achitare, sentință care în toate cazurile presupune existența unui temei de reabilitare.

La caz, instanța de apel, reținând incidența unui temei de nereabilitare în privința inculpatului Voloșciuc Alexei, a adoptat o sentință după formă și conținut specifică unei sentințe de achitare.

Or, potrivit părții descriptive a deciziei recurate, instanța de apel, constatând prin decizie o nouă situație de fapt decât cea constatată de către prima instanță a reținut *"... potrivit rechizitoriului, inculpatul Voloșciuc Alexei, se învinuiește în aceea că..."* (f.d. 80, Vol. IV).

Elocvente, în acest sens, sunt prevederile art. 394 alin.(3) pct.1) Cod de procedură penală, potrivit cărora, *partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă indicarea învinuirii pe baza căreia cauza în privința învinuitului a fost trimisă în judecată.*

Prin prisma prevederilor legale expuse supra, instanța de recurs ordinar conchide că instanța de apel, urmare a declanșării de către procuror a căii ordinare de atac - apelul în partea achitării inculpatului Voloșciuc Alexei de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute la art. 42 alin.(3) 352¹ alin.(1) Cod penal, prin aprecierea probelor administrate la materialele cauzei, *urma să constate dacă în realitatea obiectivă a cazului a fost săvârșită fapta reținută de către procuror prin rechizitoriu în sarcina inculpatului Voloșciuc Alexei și dacă încadrarea dată de către organul de urmărire penală este una corectă, indiferent dacă s-ar fi constatat ori nu anumite circumstanțe, care după caz, ar fi condiționat încetarea procesului penal.*

Raționamentele vizate, relevă, inclusiv, din prevederile art. 385 alin.(1) pct.(2) și (4) Cod de procedură penală, potrivit cărora, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează următoarele chestiuni în următoarea consecutivitate: 2) dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat;...4) dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni.

Altfel spus, din sensul legislativ al normelor rediate supra, rezultă că instanțele de judecată prioritar decid *dacă fapta a fost săvârșită de către inculpat* (art.385 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală), după care, în ordinea consecutivității numerice, trebuie să decidă *dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei fapte* (art. 385 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală).

Reieșind din cele descrise, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu și-a onorat obligația de a se pronunța motivat asupra argumentelor avansate în apelurile declarate privind erorile admise de către prima instanță la aprecierea probelor, și în consecință, să dea un răspuns clar și concis întru asigurarea garanțiilor unui proces echitabil, astfel, nerezolvând fondul apelului. Or, caracterul succint al concluziei formulate de către instanța de apel față de criticile invocate în apelurile declarate reprezintă o motivare insuficientă și irelevantă, contrară standardelor procedurale inserate la art. 6 § 1 CtEDO, deoarece dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 20 din Constituție și, respectiv, de art. 6 § 1 CtEDO, trebuie să fie practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu.

În acest context, având ca bază cele expuse, Colegiul penal lărgit atestă că în speța discutată și-a găsit confirmare temeiul invocat de recurenți și prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, sub aspect că *instanța de apel nu s-a pronunțat pe motivele invocate de către apelanți în apeluri și motivarea deciziei contrazice dispozitivul hotărârii*, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia; să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererile de apel, nominalizate și în prezenta decizie; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirilor înaintate, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere

cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să analizeze la modul cuvenit prezența sau lipsa elementelor infracțiunii imputate inculpaților, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

10. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, și de către avocatul Tonu Alexandru în numele inculpatei Ciornei Elena, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2022, în cauza penală privindu-i pe *Voloșciuc XXXXX, Ciornei XXXXX*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Decizia motivată semnată la **30 martie 2023** și pronunțată integral la **13 aprilie 2023**.

Președinte

Catan Liliana

Judecători

Guzun Ion

Plămădeală Ghenadie

Stratulat Galina

Pitic Mariana